

Väestökehityksen haasteita perusopetuksen järjestämisessä käsittelevä alatyöryhmä

Aika: maanantai 14.4.2025 klo 8–9

Paikka: Teams

Läsnä:

Minna Polvinen, Aili Johansson, Mika Puukko, Kaisa Kotomäki OKM

Suvi Savolainen, VM

Mari Rökköläinen, Päivi Kamppi Karvi

Riina Plosila, Espoon kaupunki

Pauliina Viitamiä, Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Anu Liljeström Aluehallintovirasto

Katri Kuukka, Opetushallitus

Pöytäkirja

1. Kokouksen avaaminen ja läsnäolijoiden toteaminen

Työryhmän puheenjohtaja, neuvotteleva virkamies Minna Polvinen avasi kokouksen. Alatyöryhmälle esiteltiin työn seuraavat vaiheet. Varsinainen työryhmä käsittelee alatyöryhmän esitystä 24.4. Työryhmältä on tarkoitus saada kokouksessa periaatelinjoja. Työryhmä linjaa, ovatko valitut laatukriteerit oikeanlaisia sekä antaa alustavia näkökulmia seurannasta. Tarkennettu ehdotus seurannasta käsitellään työryhmän kokouksessa kesän jälkeen. Mahdolliset uudet tiedonkeruun kohteet sekä arvio niiden kustannusvaikutuksista esitellään työryhmälle kesän jälkeen.

2. Laatutavoitteiden seuranta (valmistelun tilannekatsaus)

Opetusneuvos Mika Puukko opetus- ja kulttuuriministeriöstä esitteli alatyöryhmän jäsenille ennakoon toimitetun aineiston.

Keskustelussa nostettiin esille mm. seuraavia näkökohtia:

- Olemassa oleva seuranta: tarkennetaan kirjaukseen: *kansallisella tasolla*.
- Hallinnollinen ryhmäkohti: *tiedonkeruussa tulisi olla mahdollista seurata vaihteluväliä*. Kerätäänkö koulutasolla tietoja keskitasolla vai luokkatasolla. Jos kerätään luokkakohtaisesti, olisi vaihteluväli saatavissa.
- Käsitepohdinta: *Luokanohjaaja, luokanvalvoja vai luokanopettaja? Käsitelläänkö yläkoulussa sitä ryhmää, mikä luokanvalvojalle on määrätty eikä niitä ryhmiä mitkä muodostuvat oppiaineissa?*

- Luokanohjaaja vai luokanvalvoja? Luokanvalvoja saa korvauksen OVTES:n mukaan, arjessa on kuitenkin vaihtelevia käsitteitä. Valinnaisissa aineissa voi olla hyvin pieniä ryhmiä, joten hallinnollinen ryhmä on sinänsä ihan hyvä seurattava asia.

- Hallinnollinen ryhmäkoko. Keskiarvo ei välttämättä kerro tarvittavaa tilannekuvaa yksistään, tulisko olla myös vaihteluväli, jotta saataisiin pienimmät ja suurimmat ryhmäkoot näkyviin.

- Oppilas- opettaja- suhde. Kun puhutaan koulukohtaisista oppilasmääristä voisi Excelissä kertoa mihin tieto perustuu. Onko seurannan lähtötaso koulutaso vai pitäisikö se olla opetuksen järjestäjätaso. Tästä pitäisi tehdä vielä kriittinen tarkastelu. Koulutaso on aina hallinnollisesti hieman raskaampaa saavuttaa. Mietitään vielä eri indikaattorien osalta, onko seurannan lähtötaso opetuksen järjestäjän taso vai koulun taso.

- Koettu työskentelyilmapiiri ja kouluterveyskysely. Jos OKM tekee oman kyselyn, siinä kannattaa huomioida, että vastaaja joukko olisi laajempi kuin kouluterveyskyselyssä esim. koko yläkoulu tai 3-6lk, jolloin kunnat saisivat tietoa myös itse. Työskentelyilmapiiri tulisi koskea myös opetushenkilöstöä.

- Kouluterveyskyselyyn liittyvät seurannat: Miten pieniltä kunnilta kerätään tieto, jotta he myös itse voisivat hyödyntää tuloksia ja vertailutietoa? Voisiko kouluterveyskyselyn hallinnoijien kanssa pohtia, olisiko osa kysymyksistä sellaisia, joista tulokset voisi kuitenkin julkaista, vaikka vastaajajoukko on pieni. Jos tehdään erillinen uusi kysely oppilaille, vastaajajoukko voisi olla suurempi, esim. koko yläkoulu/ luokat 3-6, jolloin myös pienten kuntien vastauksia tulisi enemmän.

- Vertailun kannalta voisi olla hyödyllistä seurata opetuksen järjestäjä tasolla. Jossain tilanteissa koulutaso ei anna täsmällisintä tietoa esim. kiertävät opettajat eivät näy kaikissa koulujen tilastoissa. Kiertävät opettajat tilastoidaan paremmin opetuksen järjestäjätasolla. Varsinkin pienissä kouluissa on käytössä kiertäviä opettajia.

- Perusopetuksen osalta Kuntaliitto ei tee tällä hetkellä muuta systemaattista tiedonkeruuta kuin joka toinen vuosi toteutettava koulukuljetuskysely. Suosittelen olemaan yhteydessä FCG:n, jolle Kuntaliitolta siirtyi kouluikkuna. Kannattaisi ehkä pyytää näkemään mitä tietoa sinne kerätään erilliskysymyksillä. Toinen kuntien käyttämä tietojohdamisen työkalu on esim. Kuntamaiseman tuottama. En tunne kuitenkaan tarkkaan hyödyntävätkö valtakunnallisia lähteitä pelkästään.

- Laatu kohdentuu ja ilmenee koulutasolla. Jos lähtötaso tarkastelussa on opetuksenjärjestäjä, tulee silloin mukana keskimääräinen illuusio, että kaikki on kouluissa hyvin. Fokus tarkastelussa tulisi kuitenkin olla jokainen koulu, kun puhutaan laatukriteereistä.

- Oppilas-/opettajasuhde voisi olla opetuksen järjestäjätaso. Vuosiviikkotunnit voisi olla opetuksen järjestäjätaso, jossa lähtisin siitä rakenteesta, että paikallisesti vahvistettu tuntijako.

- Olemassa olevia rakenteita yritetään hyödyntää tiedonkeruussa. Tilastokeskuksen tiedonkeruussa on mukana kysymyksiä, jotka lähtevät koulutasolta. Jos näistä joitain kysymyksiä tahdotaan opetuksen järjestäjätasoisena, tarkoittaisi se uutta kyselyä.

- *Tiedonkeruu koulun tasolla vs. opetuksen järjestäjän tasolla on eri asia kuin se, millä tasolla tulokset raportoidaan ja julkistetaan.* Ei kunnat opetuksenjärjestäjinä johda arjessa tietojen keskimääräisellä tasolla. *Tiedonkeruun resurssoinnissa tulee miettiä, millä tavalla tietoja kerätään. Ketä tiedonkeruu rasittaa?*

- Laatuavoite 3 henkilöstö: *Täydennyskoulutuksen saatavuus: kysytäänkö vain saatavuudesta vai oikeasta toteutuksesta.* Jos tätä kysytään opetuksen järjestäjätasolta, niin vastaus on yleensä, että kaikki pääsevät täydennyskoulutukseen. Tätä pohditaan työryhmän kanssa, mitä tästä halutaan seurata ja mikä viesti siitä tulee?

- Opettajatietojen osalta on tehty selvitystä, käyty läpi mm. rekisteritietoja. *Kuntien osalta on tarkempaa tietoa saatavilla kuin yksityisiltä opetuksen järjestäjiltä. Hyväksytäänkö tämä tilanne?*

- Kelpoisten opettajien määrä: *Tiedonkeruussa oltava selkeät ohjeet, miten kelpoisuus määritellään.* Esimerkiksi onko tarkastettava oppiainekohtaisesti vai riittääkö, että opettajalla on jonkun opettamansa aineen kelpoisuus? (Sivistysjohdon kommentti kentältä).

- Saatavuus todettiin hieman hankalaksi termiksi. Voisiko olla toteuma, tarjonta, osallistumismahdollisuus...täydennyskoulutuksen määritelmä myös moninainen ja muuttunutkin. Liittykö tähän myös pätevyys/ pätevytyminen? *Täydennyskoulutus tosiaan käsitteenä vähän kapeampi kuin nykyään käytetty osaamisen kehittäminen. Voisiko olla täydentävän osaamisen tarjonta tai toteuma.*

-Kelpoisen henkilöstön määrän osalta tarkastelisin opetuksen järjestäjätasolla. Sivistysjohdon kommenttipyyntö tärkeä.

- Laatuavoite 4. Tuen tiedonkeruun osalta, voisi miettiä tiedonkeruun palautekanavaa. Kuinka hyvin tämä tiedonkeruu tulee toimimaan jne. Kun kehitetään tiedonkeruuta/tietojärjestelmää, on tiedon hyödynnettävyys suhteessa kenttään välillä haastavaa. *Tämän laatuavoitteiden seurannan tuottaman tiedon hyödyntämistä ja hyödyntäjiä voisi tarkastella mahdollisimman laajasti ja eri tasoilla (valtakunnallinen, paikallinen, viranomaiset, arvioijat, tutkijat...)*

- Laatuavoite 5 koulumatkat. *Kuljetusten osalta kiinnittäisin huomiota luokitteluun. Nyt tässä taulukossa on päällekkäisyys eli 1 h, 1–2,5 h jne. Pitäisi olla vastaajien näkökulmasta alle 1 tunti, 1–2,5 h jne. Sama koskee km-luokittelua. Alle 3 km, 3-5 km, yli 5 km jne.*

- Tämän ilmaisun tarkistamisesta oli mielestäni puhetta viime tapaamisessa: *"Oppilaan ja oppilaalle osoitetun lähikoulun välinen koulumatka"*

- AVI:lla on ollut tehtävänä koulumatkojen seuranta. Jos tämä tehtävä jatkuu tulevassa lupa- ja valvontavirastossa niin se kannattaa tässä tiedonkeruussa hyödyntää. Systemaattista yhteistyötä ja tiedonkeruuta tulee miettiä. *Koulumatkojen kesto. 1–2,5 h ja 1–3 h ovat todella iso aikaväli, jos tiedonkeruu toteutetaan, kannattaisi harkita luokkien lisäämistä. Jos avi/tuleva LVV jatkaa koulumatkojen arviointia, voisiko tulokset tulla peruspalvelujen saatavuuden arvioinnista.* Arvioinnin systematisointia on mahdollisuus kehittää.

- Laatutavoite 6 Hyvinvointi. *Kouluterveyskysely kohdistuu vain tiettyihin luokka-asteisiin. Tämän indikaattorin osalta olisi tärkeä saada kokonaiskuva kaikista oppilaista.* Tulisi vielä pohtia tiedonkeruun kohdentamista laajemmin. Hyvinvoinnissa on kyse koulun laadun parantamisesta, pitäisikö kohtaa vielä tarkastella niiden elementtien osalta, jotka kiinnittävät oppilaita kouluyhteisöön.

- Oppilaiden *koettu näkemys*: onko se vakiintunut termi vai pitäisikö tätä päivittää?

- *Poissaolomerkinnän osalta on mietittävä myös, onko koulutaso vai opetuksen järjestäjätaso.* Se voi olla, että poissaolomerkinnät ja ensisijaisesti ennaltaehkäisevät toimenpiteet toteutetaan koulutasolla, mutta systemaattista tarkastelua tehdään opetuksen järjestäjätasolla.

- Kohtaan 6 Hyvinvointi ja osallisuus voisi jatkossa sopia lisäyksenä myös konkreettisempi mittari, joka toisi esiin lasten osallistumismahdollisuuksia edistävät ja kuulemisen toimenpiteet (koulu ja/ tai opetuksenjärjestäjätasolla). Niitä tehdään ja ne olisivat hyödyllistä tuoda näkyväksi.

- Laatutavoite 7 Turvallisuus. *Emme ole päässeet tasapainoon siinä, miten tämä tiedonkeruu auttaa yhtä paljon valtakunnallista tasoa kuin paikallista tasoa.* Opetuksen järjestäjätaso ei välttämättä pysty hyödyntämään tietoa yhtä paljon kuin mitä pystytään valtakunnan tasolla. Tätä tasapainoa tulee vielä hakea.

- Uuden kyselyn luominen on kannatettavaa. Monissa kunnissa on kouluterveyskyselyn rinnalla muita kuntakohtaisia hyvinvointikyselyitä. *Voisiko kuntakohtaiset tiedonkeruut korvata valtakunnallisella kyselyllä?* Opetuksen järjestäjän tason hyödyntäminen mahdollistuu, jos tieto kootaan hyvin vertailtavaksi (kuntataso) käytettävälle sivustolle.

- TEAviisarin osalta ei ole koskaan tietoa siitä, milloin kysely tulee vastattavaksi eikä koulu pysty hyödyntämään näitä tietoja. Jos tehdään uusi kysely tulisi poistaa myös vanhoja kyselyitä eikä vain tehdä uutta kyselyä vanhojen lisäksi. *Riskiarviointia kerätään työpaikoilla ja tehdään seuranta tapaturmista. Tästäkin on tietoa olemassa muuta kautta, tämä tulisi tarkastaa.*

- *Kuntien taloudellinen tilannekalvossa asiat olivat pääasiassa kustannuskehitystä eikä näkyvissä ollut tulopuolen indikaattoreita ollenkaan. Kalvoja tulisi tältä osin päivittää.* VM toimittaa kommentteja sähköpostilla. Koulutuksen kustannusten osalta toivottavasti saataisiin tieto, miten paljon itse opetukseen käytetään rahaa (riittävä luokittelu kustannuksista).

- Laadun kannalta kiinnostavia aihealueita: jatko-opintovalmiudet, jatko-opintoihin siirtymistä tukevat toimenpiteet ja järjestelyt (toiselle asteelle siirtyminen) sekä toinen laaja aihealue on monikulttuurisuus ja maahanmuuttoon liittyvä tieto.